

Валентина Олійник

к. геогр. н., доцент кафедри геодезії та землеустрою
e-mail: v.oleynik7777@gmail.com, ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-6451-556X>
Одеська державна академія будівництва та архітектури
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, 65029, Україна

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКА
МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ТАРУТИНСЬКИЙ СТЕП»**

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід’ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України. Зростання впливу людини на навколишнє природне середовище включає масштабні та багатопланові процеси, що в цілому сприяють розвитку господарства країни, але в той же час і негативно впливають на навколишнє середовище. Зокрема, це відображається в його забрудненні, зниженні родючості ґрунтів, трансформації ландшафтних комплексів. В сучасних умовах землекористування актуальним є створення моніторингових систем, які дадуть змогу констатувати, аналізувати та прогнозувати явища в природних системах. Сучасний екологічний стан навколишнього середовища Одеської області має бути стабілізований, а природоохоронні заходи повинні спрямовуватися на підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіону. Важливим питанням є встановлення меж об’єктів природно-заповідного фонду. Представлена робота містить практичну направленість, виконувалась на основі законодавчих актів країни.

Наведене дослідження містить аналіз нормативно-правових актів, на основі яких розроблявся проект землеустрою щодо організації і встановлення меж територій, проведена експлікація земельних угідь в межах ландшафтного заказника «Тарутинський степ», що дало змогу визначити положення про оптимізацію структури угідь та формування високопродуктивних, екологічно стійких агроландшафтів. Це стало основою для Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Тарутинський степ», дозволило дати основні рекомендації для ефективного та збалансованого розвитку об’єкту. Режим охорони території Заказника повинен враховуватися при розробці регіональних та інших планів, в усіх видах проектно-планувальної документації, а також у проектах будівництва будь-яких об’єктів, що можуть вплинути на стан Заказника.

Ключові слова: організація території, навколишнє природне середовище, природно-заповідний фонд, ландшафтний заказник, «Тарутинський степ».

Валентина Олейник. ОРГАНИЗАЦИЯ ТЕРРИТОРИИ ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКА МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ «ТАРУТИНСКАЯ СТЕПЬ»

Охрана окружающей природной среды, рациональное использование природных ресурсов, обеспечения экологической безопасности жизнедеятельности человека – неотъемлемое условие устойчивого экономического и социального развития Украины. Рост влияния человека на окружающую среду включает масштабные и многоплановые процессы, которые в целом способствуют развитию хозяйства страны, но в то же время и негативно влияют на окружающую среду. В частности, это отражается в его загрязнении, снижении плодородия почв, трансформации ландшафтных комплексов. В современных условиях землепользования актуальным является создание мониторинговых систем, которые позволят констатировать, анализировать и прогнозировать явления в природных системах. Современное экологическое состояние окружающей среды Одесской области должно быть стабилизировано, а природоохранные мероприятия должны направляться на повышение уровня социально-экономического развития региона. Однако важным вопросом является установление границ объектов природно-заповедного фонда. Представленная работа содержит практическую направленность, выполнялась на основе законодательных актов страны.

Приведенное исследование содержит анализ нормативно-правовых актов, на основе которых разрабатывался проект землеустройства по организации и установлению границ территорий, проведена экспликация земельных угодий в пределах ландшафтного заказника «Тарутинская степь», что позволило определить основные положения оптимизации структуры угодий и формирования высокопродуктивных, экологически устойчивых агроландшафтов. Это легло в основу Положения о ландшафтном заказнике местного значения «Тарутинская степь», позволило дать основные рекомендации для эффективного и сбалансированного развития объекта. Режим охраны территории заказника должен учитываться при разработке региональных и других планов, во всех видах проектно-планировочной документации, а также в проектах строительства любых объектов, которые могут повлиять на состояние Заказника.

Ключевые слова: организация территории, окружающая природная среда, природно-заповедный фонд, ландшафтный заказник, «Тарутинская степь».

Valentyna Oliynyk. THE ORGANIZATION OF THE TERRITORY OF THE LANDSCAPE RESERVE OF LOCAL IMPORTANCE «TARUTYNS'KYJ STEPPE»

Protection of the natural environment, rational use of natural resources, ensuring environmental safety of human life are an essential condition for sustainable economic and social development of Ukraine. The growth of human influence on the environment includes large-scale and multi-faceted processes that generally contribute to the development of the country's economy, but at the same time negatively affect the environment, in particular, this is reflected in its pollution, reduced soil fertility, and transformation of landscape complexes. In modern conditions of land use, it is important to create monitoring systems that will allow to state, analyze and predict phenomena in natural systems. The current ecological state of the environment of the Odessa region should be stabilized, and environmental protection measures should be aimed at improving the level of socio-economic development

of the region. However, an important issue is the establishment of boundaries of objects of the nature reserve Fund. The presented work contains a practical orientation and based on legislative acts of the country.

This study contains an analysis of legal acts, technical justification an explication of land within the landscape reserve "Tarutynskij steppe" was carried out, which made it possible to determine the main provisions for optimizing the structure of land and forming highly productive, environmentally sustainable agricultural landscapes, and became the basis for the Regulation on the landscape reserve of local significance "Tarutyns'kyj steppe", allowed to give basic recommendations for effective and balanced development of the object. The regime of protection of the territory of the reserve should be taken into account when developing regional and other plans, in all types of design and planning documentation, as well as in construction projects of any objects that may affect the state of the Reserve.

Key words: organization of the territory, environment, nature reserve Fund, landscape reserve, "Tarutyns'kyj steppe".

Постановка проблеми. Зростання впливу людини на навколишнє природне середовище включає масштабні та багатопланові процеси, що в цілому сприятливі для ведення та розвитку народного господарства, але у той же час завдають шкоду навколишньому середовищу, зокрема, спричиняють його забруднення, зниження родючості ґрунтів, трансформацію ландшафтних комплексів. Наразі не всі межі земель природо-заповідного фонду (заказників, заповідників) винесені в природу (на місцевість), тому значні площі територій щорічно викошуються мешканцями навколишніх сіл, використовуються як пасовища та випалюються для поліпшення кормової цінності угідь. Оскільки неможливо зупинити розвиток землекористування для цілей сільськогосподарської діяльності та промисловості, першочерговим завданням є охорона деяких природних територій та об'єктів, що мають велику екологічну цінність як унікальні та типові природно-територіальні комплекси.

Сучасний екологічний стан навколишнього середовища Одеської області має бути стабілізований, а природоохоронні заходи повинні спрямовуватись на підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіону [20].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує низка публікацій, які присвячені питанням екологізації природокористування, стану природно-заповідного фонду України. Так, наприклад, колектив авторів А. Третяк, О. Будзяк, В. Третяк, О. Дорош, В. Будзяк, Ю. Юречко в своїх працях висвітлюють сутність поняття екології землекористування в умовах нових земельних відносин, розкривають концептуальні засади екологізації землекористування в Україні на сучасному етапі, законодавчо-нормативні проблеми екологічних відносин прав власності та прав користування землею. Розкривають методологічні засади формування сталого землекористування як основи його екологізації та методи й інструменти урахування екологічного чинника в земельній політиці [12, 24].

Характеристику природних ресурсів, у залежності від включення їх у господарський обіг чи навпаки виключення з нього, з метою особливої охорони у межах спеціально визначених територій розглядали В. Андрейцев і В. Петров також доводили, що екологічне право побудоване перш за все на засадах природоресурсного і природоохоронного блоків правового регулювання. В. Андрейцев наголошував на необхідності наукового обґрунтування не лише природно-заповідного, курортного, рекреаційного, а й ландшафтного права України [8, 9, 17].

Питання раціонального використання природ-

них ресурсів, їх збереження, відтворення, охорону і підтримання у біосфері екологічної рівноваги висвітлював В. Трегобчук [23].

Проблемі еколого-технологічному групуванню земель присвячені роботи О. Канаша [14].

Л. Новаковський і М. Олешенко у своїх працях розглядали шляхи поліпшення формування, охорони та використання особливо цінних земель, захисту їх від необґрунтованих вилучень з апробацією стосовно міських земель [16]. Л. Ришкова досліджувала методичні аспекти правового регулювання охорони й використання особливо цінних земель та класифікацію особливо цінних земель як головну передумову їх виникнення й формування правового режиму [22].

Питанням методології виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду займалися О. Василюк, А. Драпалюк, Г. Парчук, Д. Ширяєва [11].

Методичні аспекти правового регулювання сільськогосподарського землекористування висвітлені в роботах П. Кулинича [15].

Проте, одне з першочергових питань, щодо важливості встановлення меж природоохоронних територій, їх механізму – висвітлено в роботах не достатньо.

В сучасних умовах землекористування актуальним є створення моніторингових систем, які дадуть змогу констатувати, аналізувати та прогнозувати розвиток об'єктів природно-заповідного фонду. Дана робота присвячена саме цьому практичному питанню.

Метою роботи є: організація і встановлення меж території ландшафтного заказника місцевого значення «Тарутинський степ» на території Весело-долинської сільської ради Тарутинського району Одеської області для збереження природного різноманіття ландшафтів, охорони довкілля, підтримання екологічного балансу території. В Одеській області розроблена програма з охорони довкілля із зазначенням необхідності забезпечення збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, створення репрезентативної системи територій і об'єктів природно-заповідного фонду та формування екомережі [18].

Виклад основного матеріалу. Нормативно-правову базу необхідну для розробки проекту землеустрою щодо організації і встановлення меж території ландшафтного заказника місцевого значення «Тарутинський степ» складають: Земельний Кодекс України [6]; Водний Кодекс України [1]; Закон України «Про землеустрій» [4]; Закон України «Про природно-заповідний фонд України» [5]; Закон України «Про державну експертизу землепорядної документації» [3]; Закон України «Про державний земельний

кадастр» [2] та інші.

Земельним Кодексом України регулюється питання земельних відносин, що виникають при використанні надр, лісів, вод, а також рослинного і тваринного світу, атмосферного повітря з метою забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, раціонального використання та охорони земель [6].

Реалізацію державної політики щодо використання та охорони земель, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, наукове обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування, створення екологічно сталих агроландшафтів тощо, забезпечує Закон України «Про землеустрій» [4].

Закон України «Про природно-заповідний фонд України» визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів [5].

Обов'язковій державній експертизі підлягають проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що регулюється Законом України «Про державну експертизу земельнопорядної документації» [3].

Законом України «Про державний земельний кадастр» визначено, що державний земельний кадастр – єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками і користувачами [2].

Затверджена наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 18.05.2010 № 376 «Інструкція про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками» визначає механізм встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками [7].

Через проекти землеустрою визначають місце розташування і розміри земельних ділянок, власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого (округи і зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони), рекреаційного та історико-культурного (охоронні зони) призначення, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, смуг відведення та берегових смуг водних шляхів, а також встановлюють режим використання та охорони їх територій [6].

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення підляга-

ють обов'язковій державній експертизі, яка проводиться спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері державної експертизи, передача проекту відведення до органу державної експертизи здійснюється замовником. Обов'язкова державна експертиза проводиться за клопотанням (заявами) замовників чи розробників об'єктів державної експертизи, а при вирішенні земельних спорів – також за клопотанням відповідних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Згідно до вимог статті 35 Закону України «Про державну експертизу земельнопорядної документації» позитивні висновки державної експертизи щодо проектів відведення обов'язкової державної експертизи є підставою для прийняття відповідного рішення органами місцевого самоврядування, відкриття фінансування робіт з реалізації заходів, передбачених проектом відведення [3].

Після погодження проекту у встановленому порядку здійснюється Державна реєстрація земельної ділянки [2].

Після отримання повного комплексу погоджень та проведення Державної реєстрації земельної ділянки, проект відведення земельної ділянки подається на затвердження до органу виконавчої влади або місцевого самоврядування, яким надано дозвіл на його розроблення [6].

Завдання, науковий профіль, особливості природоохоронного режиму й характеру функціонування заказників визначаються у положеннях про них, які розробляються відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» із затвердженням у Міністерстві охорони навколишнього природного середовища [5].

Ландшафтний заказник місцевого значення «Тарутинський степ» розташований у центральній частині Веселодолинської сільської ради Тарутинського району Одеської області. Територія знаходиться в межах Причорноморської низовини. Земельний масив представляє собою водороздільне плато, яке з півночі на південь перетинається глибокими балками та ярами, територія розсічена долинами малих річок. За фізико-географічним районуванням ця територія відноситься до Південно-молдавської схилово-височинної області, Дністровсько-Дніпровської північностепової провінції, Північностепової підзони, степової посушливої дуже теплої зони. Рельєф плоский, широкохвилястий, з окремими невеликими підвищеннями до 3 метрів та місцевим заболочуванням. Ландшафт степовий з вкрапленнями заплавного та лучно-болотного. Загальна площа ландшафтного заказника складає 5200,00 га. [10, 13].

Для визначення, уточнення меж території ландшафтного заказника та його площі, меж угідь, обмежень (обтяжень) у їх використанні проведено пошук та розпізнавання межових знаків, поворотних точок і ліній, суміжних меж землеволодіння та землекористування, а також поворотних точок і ліній меж угідь та наявних обмежень (обтяжень). При розробці проекту землеустрою було проведено топографо-геодезичні роботи, що включали збір і аналіз топографо-геодезичних матеріалів на основі яких уточнюється топографо-геодезична забезпеченість району робіт та

робиться висновок про доцільність створення нової геодезичної основи. Польові роботи проводилися за допомогою безпосереднього методу геодезичних вимірювань. Матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування включають:

- абрис польових вимірів (рис. 1.);
- звіт по виконанню GNSS-зйомки;
- каталог координат поворотних точок;
- матеріали землевпорядного проектування.



Рис. 1. Фрагмент абриса меж земельної ділянки

Вирахування координат поворотних точок меж території ландшафтного заказника здійснено в умовній системі координат 1963 року. При огляді та вивченні району робіт була здійснена прив'язка меж території ландшафтного заказника до пунктів Державної геодезичної мережі «Манжа», «Агалос» та «Тамурка», так як вони знаходились в безпосередній близькості та перебувають в задовільному стані. За результатами проведення підготовчих, польових геодезичних та камеральних робіт, виготовлено: план меж земельних ділянок, план організації території та креслення перенесення в природу (на місцевість) меж території ландшафтного заказника у масштабах 1:15 000. Матеріали землевпорядного проектування приведені у графічних матеріалах (рис.2).

Схемою землеустрою і техніко-економічним обґрунтуванням використання та охорони земель Тарутинського району Одеської області передбачено комплекс проектних заходів на землях сільськогосподарського призначення, землях забудови, середовищестабілізуючої групи.

Після проведеного аналізу існуючої ситуації зе-

мель сільськогосподарського призначення, в першу чергу проектними пропозиціями щодо використання земель сільськогосподарського призначення, став розподіл сільськогосподарських угідь (рілля, сади, виноградники) на агротехнологічні групи за придатністю використання у сільськогосподарському виробництві, відповідно стрімкості схилів та агропромислових груп ґрунтів. По кожній агротехнологічній групі рекомендовано види сівозмін. Результатом є оптимізація структури угідь та формування високопродуктивних, екологічно стійких агроландшафтів, відповідно розорюваність орних земель знижується до 50%, питома вага сіножатей і пасовищ збільшується до 17-20%, лісистість до 20%, площі земель природоохоронного фонду доводяться до рівня середньосвітового (55%). Впроваджується ґрунтозахисна система землеробства з контурно-меліоративною організацією території, з розширенням площ безпліцевої обробки ґрунту, щільовання ріллі, смуговим розміщенням посівів і парів. Першочергове залуження та консервація дуже еродованих та схилових земель.

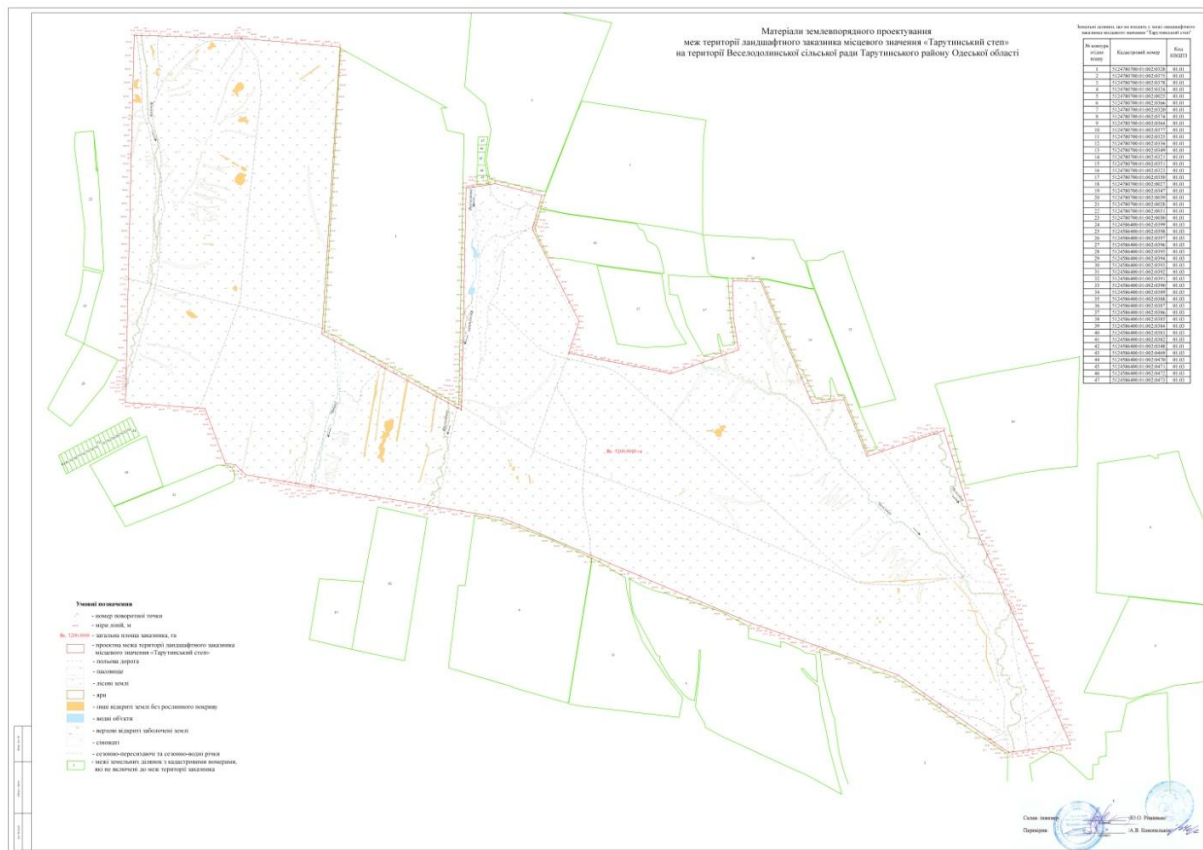


Рис. 2. План меж

Комплекс проектних заходів на землях стабілізуючої групи (землі лісового та водного фонду, природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення) розглядається у тісній взаємодії із заходами на з

емлях сільськогосподарського призначення і забудованих землях (рис. 3).

Дана проектна робота дала можливість, відповідно до вимог законодавства, визначити завдання на складання проекту землеустрою, підготувати пояснювальну записку, надати характеристику території із встановленням режиму використання земель, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, узагальнену інформацію про землі (території), матеріали геодезичних вишукувань та землепорядного проектування, що дало можливість встановити межі заказника, обґрунтувати інформацію про перспективний стан використання та охорону земель у межах адміністративно-територіальної одиниці.

Висновок. Таким чином, територія заказника представляє собою унікальну ділянку різнотравно-злакового степу на півдні України, що відзначається значним флористичним і фауністичним різноманіттям, характерним степовій зоні. Флора містить види, занесені до національного та міжнародних списків рідкісних і таких що знаходяться під загрозою зникнення видів. Фауна налічує велику кількість видів птахів, ссавців, земноводних і плазунів, серед яких, занесені до Червоної книги України. Територія Заказника є однією з найбільшою в Україні та Європі

ділянкою різнотравно-злакового степу, яка репрезентує зональні причорноморські степи. Заказник включений до складу екологічної мережі Одеської області та України як ключова територія. Комітетом Бернської конвенції територію Заказника включено до складу Смарагдової мережі Європи (об'єкт № UA0000137) [19].

З урахуванням існуючих територій природно-заповідного фонду на території району, передбачено збільшення цих територій на 5200 га за рахунок земель Веселодолинської сільської ради.

Проект землеустрою дасть можливість забезпечити:

а) збереження природного різноманіття ландшафтів, охорони довкілля, підтримання екологічного балансу;

б) створення місць для організованого лікування та оздоровлення людей, масового відпочинку і туризму;

в) створення приміських зелених зон, збереження і використання об'єктів культурної спадщини;

г) проведення науково-дослідних робіт;

г) встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;

д) визначення в натурі (на місцевості) меж охоронних зон та інших обмежень у використанні земель, встановлених законами та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, а також інформування про такі обмеження землевласників, землекористувачів, інших фізичних та юридичних осіб.

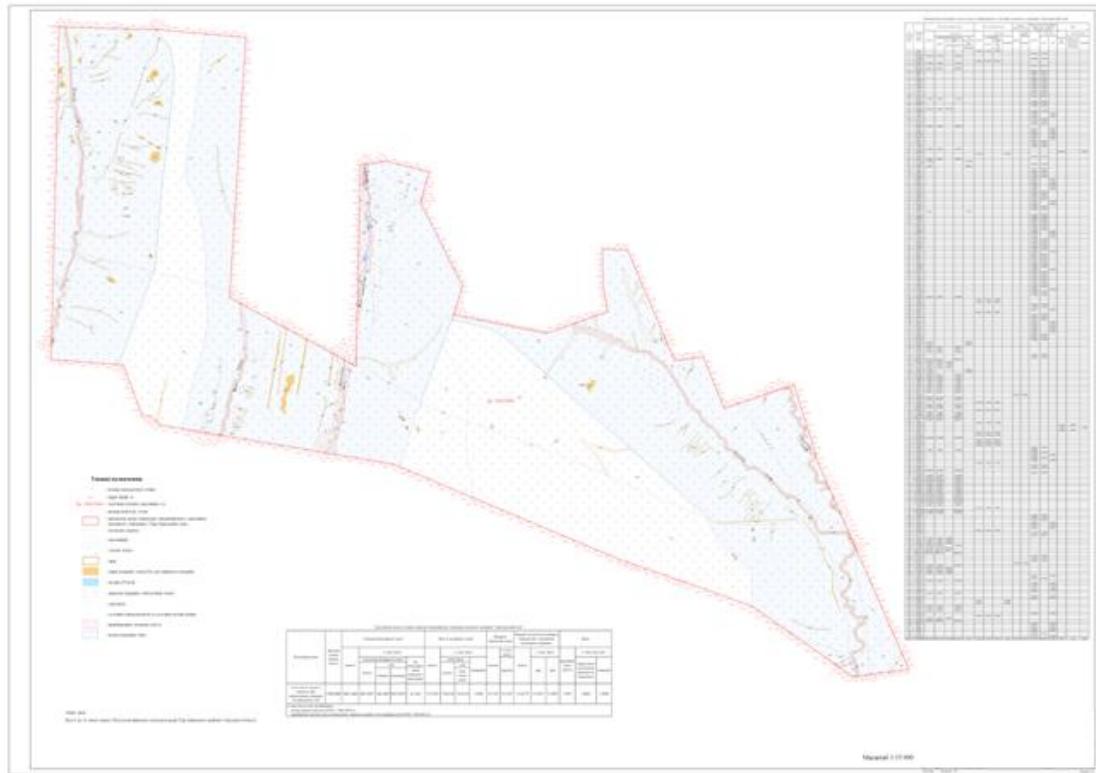


Рис. 3. План організації території

На території Заказника дозволяється у встановленому порядку:

- в освітньо-виховних цілях проведення науково-дослідних робіт, організація систематичних спостережень за станом природного комплексу;
- обмежений випас худоби та сінокосіння відповідно до наукових рекомендацій;
- збереження і відтворення природних комплексів та об'єктів Заказника;
- регулювання чисельності тварин за наявністю відповідних обґрунтувань та в межах затверджених лімітів;
- інші види діяльності, що не суперечать завданням Заказника і проводяться з додержанням загальних вимог щодо охорони навколишнього природного середовища.

Обмежується мисливство шляхом включення території Заказника до відтворювальних ділянок мисливських угідь. Спеціальне використання природних ресурсів у межах території Заказника здійснюється на підставі дозволів, в порядку передбаченому законодавством, у межах затверджених лімітів. Ре-

жим охорони території Заказника враховується при розробці регіональних та інших планів, в усіх видах проектно-планувальної документації, а також проектах будівництва будь-яких об'єктів, що можуть вплинути на стан Заказника. Обласна державна адміністрація, органи місцевого самоврядування, виконавчі органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання сприяють збереженню та охороні території Заказника.

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід'ємні умови сталого економічного та соціального розвитку. Тому в області здійснюється екологічна політика, спрямована на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, на захист життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням довкілля, на досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, на охорону, раціональне використання й відтворення природних ресурсів [20].

Список використаних джерел:

1. Водний Кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР.
2. Закон України «Про державний земельний кадастр» від 07.07.2011 № 3613-VI.
3. Закон України «Про державну експертизу землепорядної документації» від 17.06.2004 № 1808-IV.
4. Закон України «Про землеустрій» від 22.05.2003 № 858-IV.
5. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 № 2456-XII.
6. Земельний кодекс України від 25.10.2001 №2768-III.
7. Інструкція про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками, затверджена наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 18.05.2010 № 376.

8. Андрейцев В.І. Інтеграція та диференціація галузей екологічного права: проблеми структуризації системи // Співвідношення екологічного, природоресурсного, земельного і аграрного права: Матеріали до круглого столу 9 грудня 2011 р. / За заг. ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. – Х.: Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2011. – С. 3-9.
9. Андрейцев В.І. Феноменологічні аспекти формування ландшафтного права і законодавства // Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики [текст]: моногр. / В.І. Андрейцев. – Дніпропетровськ, Національний гірничий університет, 2011. – С. 119-204.
10. Вакаренко Л.П., Дубина Д.В. (2013). Рослинність Тарутинського степу (Одеська обл.) та проблеми її охорони. Чорноморський ботанічний журнал. – Том 9, № 2. – 2013. – С. 283-291.
11. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду / Олексій Василюк, Анастасія Драпалюк, Григорій Парчук, Дарія Ширяєва. За заг. редакцією Олени Кравченко. – Львів, 2015, 80 с.
12. Екологія землекористування: навч. посіб. / А.М. Третяк, О.С. Будзяк, В.М. Третяк та ін.; за заг. ред. Третяка А.М. – К.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 178 с.,
13. Екологічний паспорт регіону за 2019 рік. // Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecology.odessa.gov.ua/zvti/>
14. Канаш О.П. Важливий аспект екології землекористування (про еколого-технологічне групування земель) [Електронний ресурс] / О.П. Канаш // Землеустрій і кадастр. – 2014. - № 1. – С. 7-10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zik_2014_1_4.
15. Кулинич П.Ф. Проблеми вдосконалення правового регулювання сільськогосподарського землекористування в Україні: методологічні аспекти / П.Ф. Кулинич // Часопис Київського університету права. – 2009. - № 1. – С. 219-224.
16. Новаковський Л.Я. Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування / Л.Я. Новаковський, М.А. Олещенко. – К.: Урожай, 2007. – 276 с.
17. Петров В.В. Экологическое право России: учеб. для вузов / В.В. Петров. – М.: БЕК, 1995. – 557 с.
18. Проект рішення «Про затвердження Одеської регіональної комплексної програми з охорони довкілля на 2020-2021 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/07-30-VII.pdf>
19. Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення, розташованих у Одеській області станом на 01.01.2018 року. // Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecology.odessa.gov.ua/perelk-teritorij-ta-obktv-prirodno-zapovdnogofondu-zagalnoderzhavnogo-ta-miscevogo-znachennya-roztashovanih-uodeskj-oblast-stano/>
20. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2012 році // Одеська обласна державна адміністрація. Департамент екології та природних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecology.odessa.gov.ua/zvti/>
21. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2019 році. // Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecology.odessa.gov.ua/zvti/>
22. Ришкова Л.В. Класифікація особливо цінних земель як передумова їх виникнення та формування правового режиму / Л.В. Ришкова // Правова держава: напрями та тенденції її розбудови в Україні: матеріали Міжнарод. наук.-практ. Інтернет-конф.–Тернопіль, 2007.– С.38–39.
23. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України // Вісник Національної академії наук України. – 2002. - № 2. – С. 31-40 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2002_2_7.
24. Третяк А.М., Третяк Р.А., Шквар М.І. Методичні рекомендації з оцінки екологічної стабільності агроландшафтів та сільськогосподарського землекористування. – К.: Ін-т землеустрою УААН, 2011. – 15 с.

References:

1. Water Code of Ukraine 213/95-VR, dated 06.06.1995 [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine 3613-VI, dated 07.07.2011, “On the state land cadaster” [in Ukrainian].
3. Law of Ukraine 1808-IV, dated 17.06.2004, “On state expertise of land management documentation” [in Ukrainian].
4. Law of Ukraine 858-IV, dated 22.05.2003, “On land management” [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine 2456-XII, dated 16.06.1992, “On the nature reserve fund of Ukraine” [in Ukrainian].
6. Land Code of Ukraine 2768-III, dated 25.10.2001 [in Ukrainian].
7. Instruktziya pro vstanovlennya (vidnovlennya) mezh zemelnykh dilyanok v naturi (na mistsevosti) ta skh zakriplennya mezhovymy znakamy, zatverdzhena nakazom Derzhavnoho komitetu Ukraini iz zemelnykh resursiv vid 18.05.2010, No. 376 [Instructions on establishing (restoring) the boundaries of land plots in kind (on the ground) and fixing them with boundary signs, approved by the order of the state committee of Ukraine on land resources, dated 18.05.2010, No. 376] [in Ukrainian].
8. Andreytsev, V.I. (2011). Integratsiya ta dyferentsiatsiya haluzei ekologichnoho prava: problemy strukturyzatsii systemy [Integration and differentiation of branches of Environmental Law: problems of structuring the system], Yaroslav Mudryi National Law University, pp. 3-9 [in Ukrainian].

9. Andreytsev, V.I. (2011). Fenomenologichni aspekty formuvannya landshaftnoho prava i zakonodavstva. *Ekologichne pravo i zakonodavstvo suverennoi Ukrainy: problemy realizatsii derzhavnoi ekologichnoi polityky* [Phenomenological aspects of the formation of landscape law and legislation. *Ecological law and legislation of sovereign Ukraine: problems of implementation of state environmental policy*], Dnipropetrovsk, National Mining University, pp. 119-204 [in Ukrainian].
10. Vakarenko, L.P., & Dubina, D.V. (2013). Roslynnist Tarutynskoho stepu (Odeska obl.) ta problemy ii okhorony. [Vegetation of the Tarutinsky steppe (Odessa region) and problems of its protection], *Chornomorskyi botanichnyi zhurnal*, 9, No. 2, pp. 283-291 [in Ukrainian].
11. Vasilyuk, O., Drapalyuk, A., Parchuk, G., & Shiryeva, D. (2015). Vyyavlennya terytoriy, prydatnykh dlya oholoshennya obyktamy pyrodno-zapovidnoho fondu [Identification of territories suitable for declaring objects of the nature reserve fund], Lviv, 80 p. [in Ukrainian].
12. Tretyak, A.M., Budzyak O.S., Tretyak, V.M. and others (2017). Ekologiya zemlekorystuvannya [Land Use Ecology]. Institute of Environmental Management and balanced nature Management, 178 p. [in Ukrainian].
13. Ekologichniy pasport regionu za 2019 rik [Environmental passport of the region for 2019]. *Department of Ecology and natural resources of the Odessa regional state administration*. Retrieved from <http://ecology.odessa.gov.ua/zvti/> [in Ukrainian].
14. Kanash, O.P. (2014). Vazhlyvyi aspekt ekologii zemlekorystuvannya (pro ekologo-tehnologichne grupuvannya zemel') [An important aspect of land use ecology (on ecological and technological grouping of land)]. *Land Management and cadastre*, 1, 7-10. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zik_2014_1_4 [in Ukrainian].
15. Kulinich, P.F. (2009). Problemy vdoskonalennya pravovoho rehulyuvannya silskohospodarskoho zemlekorystuvannya v Ukraini: metodologichni aspekty [Problems of improving the legal regulation of agricultural land use in Ukraine: methodological aspects]. *Chasopys Kiivskoho universytetu prava*, 1, 219-224 [in Ukrainian].
16. Novakovskiy, L.Ya. (2007). Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho zemlekorystuvannya [Socio-economic problems of modern land use]. Kyiv, 276 p.
17. Petrov, V.V. (1995). Ekologicheskoe pravo Rossii: ucheb.dlya vuzov [Environmental law of Russia: textbook for universities]. Moscow, BEK, 557 p. [in Ukrainian].
18. Proekt rishennya "Pro zatverdzhennya Odeskoi regionalnoi kompleksnoi programy z okhorony dovkillya na 2020-2021 roky" [Draft decision "On approval of the Odessa regional integrated environmental protection program for 2020-2021"]. Retrieved from <http://oblrada.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/07-30-VII.pdf> [in Ukrainian].
19. Perelik teritoriy ta obyektiv pryrodno-zapovidnoho fondu zahalnodержавnoho ta mistsevoho znachennya, roztashovanykh u Odeskiy oblasti stanom na 01.01.2018 roku [List of territories and objects of the nature reserve fund of national and local significance located in the Odessa region as of 01.01.2018]. Department of Ecology and Natural Resources of the Odessa regional state administration. Retrieved from <http://ecology.odessa.gov.ua/perelk-teritorj-ta-obktv-prirodno-zapovidnogofondu-zagalnodержavnogo-ta-mscevogoznachennya-roztashovanih-uodeskji-oblaststano/> [in Ukrainian].
20. Regionalna dopovid pro stan navkolyshnioho pryrodnoho seredovyscha v Odeskiy oblasti u 2012 rotsi [Regional report on the state of the natural environment in the Odessa region in 2012]. *Odesa regional state administration. Department of Ecology and Natural Resources*. Retrieved from <http://ecology.odessa.gov.ua/zvti/> [in Ukrainian].
21. Regionalna dopovid pro stan navkolyshnioho pryrodnoho seredovyscha v Odeskiy oblasti u 2019 rotsi [Regional report on the state of the natural environment in the Odessa region in 2019]. *Department of Ecology and natural resources of the Odesa regional state administration*. Retrieved from <http://ecology.odessa.gov.ua/zvti/> [in Ukrainian].
22. Rishkova, L.V. (2007). Klayifikatsiya osoblyvo tsinnykh zemel yak peredumova ikh vynykennya ta formuvannya pravovoho rezhymu [Classification of particularly valuable lands as a prerequisite for their emergence and formation of the legal regime]. *Pravova derzhava: napryami ta tendentsii ii rozbudovy v Ukraini*, Ternopil, 38-39.
23. Trehobchuk, V. (2002). Kontseptsiya staloho rozvytku dlya Ukrainy [The concept of sustainable development for Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 2, 31-40. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2002_2_7 [in Ukrainian].
24. Tretyak, A.M., Tretyak, R.A., & Shkvar, M.I. (2011). Metodychni rekomendatsii z otsinky ekologichnoi stabilnosti agrolandshaftiv ta silskohospodarskoho zemlekorystuvannya [Methodological recommendations for assessing the ecological stability of agricultural landscapes and agricultural land use]. Kyiv, Institute of land management of the UAAS, 15 p. [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 03.11.2020 р.

About the author:

Valentyna Oliinyk – PhD (Geography), Assistant Professor of the Department of Geodesy and Land Management, Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Didrikhson str, 4, Odesa, 65029, Ukraine, v.oleynik7777@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6451-556X>

Об авторе:

Валентина Олейник – кандидат географических наук, доцент кафедры геодезии и землеустройства, Одесская государственная академия строительства и архитектуры, ул. Дидрихсона, 4, г. Одесса, 65029, Украина, v.oleynik7777@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6451-556X>